

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 8. Vtrum quantitas bonitatis vel malitiæ in voluntate sequatur
quantitatem boni, vel mali in intentione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

bonum, quàm opus malum; ac proinde ipsum opus minus appetitur, quàm si propter se, suamque commoditatem appeteretur; & consequenter est minus peccatum: quod enim est minus voluntarium, ceteris paribus est minus peccatum. Itaque tota ratio, cur sit minus peccatum, est, quia est minus voluntarium: est autem minus voluntarium, tum quia malitia minus apparet; tum quia opus non propter se, sed propter aliud appetitur.

Obijcitur Primò, Matth. 6. *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus lucidum erit, id est, si intentio recta fuerit, omnia opera, quæ secundum eam operaris, bona erunt;* vt exponit D. Augustinus lib. 2. de Sermone Domini in monte, cap. 21.

Respondeo, Dominum ibi loqui de hypocritis, quorum opera secundum se erant bona, & solum ipsis deerat bona intentio. Si autem sententiam illam generatim velimus accipere, & per corpus cum Diuo Augustino intelligamus opera externa; solum de operibus non malis accipienda est; vt colligitur ex eodem D. August. libro contra mendacium cap. 7.

Obijcitur Secundò, Ex D. Augustino lib. 50. homiliarum hom. 7. *Si quis cogitet bonum esse furari à diuitibus auaris, vt det pauperibus, talis cogitatio est à diabolo: quod probat; Nam si totum tribuat pauperibus, quod abstulerat, addit potius peccatū, quàm minuat.*

Respondeo, D. Augustinus comparat eum qui dat eleemosynam ex furto, eoque modo se redimit impotentem ad restituendum, cum eo qui rem furto sublatam conseruat, & potestatem restituendi retinet; hic enim minus peccat, quàm ille: cum hoc tamen consistit, quòd ille qui furatur libidine furandi, plus peccet quàm ille qui affectu eleemosynæ, si cetera sint paria. Sed ibi cetera non sunt paria.

Obijcitur Tertio, Si bona intentio minuit malitiam electionis & operis, v. g. mendacij; ergo melior intentio magis minuet: ergo poterit dari tam bona intentio, vt penitus tollat malitiam mendacij. Patet consequentia, Quia cum hæc malitia finita sit, detractione tandem consumetur.

Malitia non potest penitus tolli.

Respondeo Negando secundam consequentiam, Simile est in continuo; sicut enim quantitas continua numquam detractione partium absumitur, quamdiu manet in ea ratio quantitatis; sic malitia operis numquam absumitur, quamdiu manet in ea ratio voluntarij; vnde etiam si fiat opus intentione optimi finis, qualis est summa gloria Dei, & salus omnium hominum, tamen manet malum. Ad confirmationem consequentiæ; etiam si malitia sit finita, non potest tamen detractione absumi, quamdiu retinet rationem voluntarij, & esse moralis; alioqui si ratio voluntarij tollatur, etiam malitia tollitur.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum quantitas bonitatis vel malitiae in voluntate, sequatur quantitatem boni vel mali in intentione?

32 **S**ensus est, Vtrum quando quis vult ali- quod opus propter aliquem finem, illa voli-

tio & operatio volita, sit tam bona vel mala, quàm est intentio finis.

Notandum est, Intentionem tripliciter posse dici meliorem, vel peiorem, quàm sit electio vel operatio exterior: Primò, Ratione obiecti; vt quando quis maius bonum aut malum intendit, quàm sit in opere seu medio, quo intendit illud assequi: vt si des eleemosynam, vt conuertas illum ad fidem; vel vt peruertas ad hæresim. Secundò, Ratione inefficiæ mediij: vt si maius bonum vel malum intendas, quàm reipsa per illud opus possis assequi. Tertio, Ratione perfectionis intensiue: vt quando ardentius aliquid intendis, quàm sit conatus ille, quem postea adhibes. Nunc sit

Prima Conclusio. Si ratione obiecti spectetur bonitas intentionis, & operis, sæpè fit vt opus non sit tam bonum, quàm est intentio. Idem dicendum de malo. Fit autem hoc duplici modo; Primò, Quia opus non est proportionatum ad finem consequendum; vt si quis ad extruendum templum conferat centum aureos, cum necessaria sint decem millia. Secundò, Quia etsi opus sit secundum se sufficiens, tamen contingit impediri, ne consequatur finem intentum; vt si quis proficiscens Romam ad Iubilæum, impediatur morbo; non assequitur finem, scilicet Indulgentias.

Vbi notandum est, D. Thomam non tantum loqui de bonitate & malitia morali, sed in genere; quia in omni rerum genere verum est opus non æquari intentioni ex parte obiecti, quando non assequitur finem intentum; siue id proueniat, quòd nõ eligatur medium satis efficax, siue quòd in conatu extrinsecus occurrat impedimentum.

Dices, Ergo qui mittit pauperi eleemosynam, quæ in via interceptur, non tantum meretur, quantum si perlata fuisset.

Respondeo Negando consequentiam. Quando enim eligitur medium fini commensum, & ex parte voluntatis præstitum est omne id, quod præstari debet; si extrinsecus incidat impedimentum, non ideo minus est meritum. Tamen etiam hoc casu verum est, opus non esse tam bonum ex parte obiecti, quàm sit intentio; quia non assequitur finem intentum, qui est leuamen paupertatis.

Secunda Conclusio, Tota tamen bonitas & malitia intentionis redundat in electionem, & consequenter in opus externum.

Vbi notandum est, id fieri dupliciter. Primò, Quatenus electio intrinsecè est melior, quæ sequitur intentionem melioris finis, & peior, quæ sequitur intentionem peioris finis; cum enim electio accipiat suam speciem ex ordine ad finem intentum, quò finis est melior, hoc quoque ipsa melior est. Secundò, Quatenus intentio se habet vt forma quadam electionis in genere moris; nam electio speciem accipit à fine mediante intentione finis; vnde subest intentioni, sicut materiale formali, in genere moris, & consequenter etiam ipsum opus consequens electionem, subest intentioni: si enim intentio est forma electionis, & electio est forma operis externi, etiam intentio erit instar formæ respectu operis externi: formale enim in genere moris, est id, vnde actus habet esse morale, seu quòd laude sit vel vituperio dignus: actus autem exterior habet esse morale ab intentione: ergo &c.

Dices,

Obiectio

Dices, Electio secundum se habet esse morale, vt supra dictum est: ergo intentio non se habet ad illam instar formae tribuentis ei esse morale. Consequentia patet, Quia ideo actus interior se habet ad exteriorem instar formae, quod exterior per se non habeat esse morale: ergo cum electio per se habeat esse morale, non suberit alteri actui tamquam suae formae.

Solutio.

Respondeo, Hac ratione bene probari electionem, vt sit bona vel mala, non necessario considerari vt informatam intentione; tamen non probat, quin possit sic considerari. Ratio est, Quia totum esse electionis pendet ab intentione tamquam à propria causa; vnde ratione istius dependentiae & intrinsecae connexionis ceteri potest vnus numero actus cum intentione: nam vbi est vnus propter vnus, non censetur nisi esse vnus. Itaque intentio, electio, & opus externum sunt vnus numero actus in genere moris.

95
Quomodo
intentio &
electio sint
vnus actus
moraliter.

Aduerte tamen, Non esse hic tantam vnitatem moralem, quanta est in actu interno & externo, vt patet ex supradictis. In actu enim interno & externo est tantum vnus esse morale communicatum actui externo per denominationem extrinsecam: in electione & intentione est duplex esse morale; sed ob dependentiam alterius ab altero censetur vnus; sicut fons & riuus, radix & rami, lux & radij, cognitio causae & effectus censentur vnus.

Tota bonitas
intentionis
semper
redundat
in electionem
& in opus, si
opus sit
capax bonitatis.

Hinc sequitur, Etiam si bonitas electionis & operis, ratione obiecti aut inefficacitatis, non assequatur bonitatem intentionis; tamen totam bonitatem intentionis semper redundare in electionem & in opus: quod tamen intelligendum est, si opus quod eligitur sit capax bonitatis: est enim malitia intentionis sufficiens ad malitiam electionis & operis, & ideo tota malitia intentionis semper redundat in electionem; tamen bonitas intentionis non sufficit ad bonitatem electionis & operis; sed requiritur, vt opus quod eligitur saltem non sit malum; alioqui bonitas intentionis non poterit ei communicari.

96

Tertia Conclusio, Tota bonitas & malitia quam habet intentio ex perfectione graduum, etiam redundat in electionem, & in opus externum. Sequitur ex secunda conclusione.

Electio &
opus externum
eo sunt
meliora,
quod intentio
est vehementior.

Hinc fit vt ceteris paribus electio & opus eo sit melius vel peius, quod intentio fuerit vehementior: vt si ex feruente affectu charitatis des electio mosynam, illa electio mosynam erit melior, quam si ex minori affectu; quia meliore intentione inueniatur.

Aduerte tamen, Non ideo electionem in se ipsa, seu intrinsece esse meliorem vel peiorem; nam fieri potest vt intentio sit valde feruens, & electio sit valde remissa, & quodammodo inuoluntaria: vt cum quis ex magno affectu sanitatis eligit cauterium; vel ex ardenti charitate in Deum eligit martyrium: tamen etiam tunc electio & opus consequens censentur meliora per denominationem extrinsecam; quatenus à perfectione intentione, sub qua veluti sub forma considerantur, procedunt.

97
Quantitas
voluntatis
& operis,
non semper
sequitur
quantitatem
intentionis.

Quarta Conclusio, Si perfectio intensiua voluntatis, vel operis externi comparetur ad intentionem, tamquam ad obiectum (vt quando quis vult feruenter amare, dolere, operari, &c.) quantitas voluntatis & operis non semper sequitur

quantitatem intentionis. Haec conclusio sequitur ex prima. Ratio est, Quia non est in hominis potestate consequi, quidquid optat. Hinc fit, vt non possit tantum mereri, quantum vult mereri.

Dices; voluntas pro facto reputatur, quando opus non est in nostra potestate.

Quandam
voluntatem
reputatur
pro facto.

Respondeo, Hoc in meritis & demeritis verum esse, quando voluntas ex se est efficax operis, & solum extrinsecus impeditur; non autem aliàs.

ARTICVLVS IX.

Virum bonitas voluntatis dependeat ex conformitate ad voluntatem Diuinam?

Conclusio est, vt voluntas hominis bona sit, requiritur vt diuina voluntati conformetur. Ratio est, quia bonitas voluntatis pendet ex recto ordine ad summum bonum: atqui hic rectus ordo ad summum bonum est primario in voluntate diuina: ergo omnis alia voluntas est bona ex conformitate cum voluntate diuina. Consequentia probatur; quia id quod est primum in suo genere, est reliquorum mensura.

98
Affirma-
tur.

Notandum est, non esse necessarium vt voluntas nostra in suis motibus internis & externis intendat hanc conformitatem cum voluntate diuina; sed satis est, vt sic omnia velit & peragat, vt in ipso exercitio, consecutione quadam, haec conformitas resultet.

Quidam
hanc conformitatem
sufficiat.

ARTICVLVS X.

Virum voluntas nostra debeat conformari diuinae voluntati in voluto?

Conclusio est, voluntas nostra debet conformari diuinae in voluto formali, non autem in voluto materiali.

99

Notandum est, quatuor modis voluntatem nostram diuinam posse conformari, vt colligitur ex D. Thoma. Primo, In voluto materiali; vt quando idem volumus quod Deus vult; & tunc dicitur conformis materialiter. Secundo, In voluto formali; id est, in ratione volendi; vt quando ob eandem causam volumus, ob quam Deus vult; & tunc dicitur conformis formaliter. Tertio, Secundum rationem causae efficientis & effectus; vt quando volumus id, quod Deus vult nos velle; & tunc dicitur conformis effectiue, vel etiam obiectiue; quia voluntas nostra tunc est obiectum voluntatis diuinæ. Quarto, Secundum rationem principij formalis quo volumus; vt quando volumus aliquid ex affectu vel habitu charitatis in Deum, sicut Deus omnia quae vult, ex affectu erga suam bonitatem vult. Haec tamen conformitas reducitur ad formalem. His positus, duo sunt dubia.

Quatuor
plex conformitas
cum voluntate
diuina.

DVBIVM